

J. R. R. TOLKIEN

Zostavil CHRISTOPHER TOLKIEN

HÚRINOVE DETI

Ilustroval ALAN LEE

J.R.R. TOLKIEN
HÚRINOVE
DETI

၆၆၅ နှစ်မှ စ၍ ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ ပို၍ များလာခဲ့ပြီး ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ
၆၆၆ နှစ်မှ စ၍ ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ ပို၍ များလာခဲ့ပြီး ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ

၆၆၇ နှစ်မှ စ၍ ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ ပို၍ များလာခဲ့ပြီး ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ
၆၆၈ နှစ်မှ စ၍ ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ ပို၍ များလာခဲ့ပြီး ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ
၆၆၉ နှစ်မှ စ၍ ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ ပို၍ များလာခဲ့ပြီး ဤ နယ်တွင် နေထိုင်သူများ

J.R.R. TOLKIEN
HÚRINOVE
DETI

Editor Christopher Tolkien
Ilustrácie Alan Lee

slovar

Copyright © Christopher Reuel Tolkien 2007
Map preface, Introduction, Note on Pronunciation, Appendix
and List of Names © Christopher Reuel Tolkien 2007
The Tale Of The Children Of Húrin © The JRR Tolkien
Copyright Trust and Christopher Reuel Tolkien 2007
Illustrations © Alan Lee 2007
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART,
spol., s r. o., Bratislava 2007, 2012
Translation © Otakar Kořínek 2007, 2012
The Proprietor on behalf of the Author
and the Editor hereby assert their respective moral
rights to be identified as the author of the Work.

ISBN 978-80-556-0629-3

OBSAH

Predslov	7
Úvod	11
Poznámka k výslovnosti	21

HÚRINOVE DETI

1. Túrinovo detstvo	25
2. Bitka slz nespočítateľných	37
3. Húrinove a Morgothove slová	43
4. Túrinov odchod	47
5. Túrin v Doriathe	56
6. Túrin medzi štvancami	68
7. O trpaslíkovi Mímovi	83
8. Zem, kde vládne luk a prilba	95
9. Belegova smrť	101
10. Túrin v Nargothronde	106
11. Pád Nargothrondu	114
12. Túrinov návrat do Dor-lóminu	121
13. Túrinov príchod do Brethilu	127
14. Putovanie Morwen a Niënor do Nargothrondu	131
15. Niënor v Brethile	141
16. Glaurungov príchod	146
17. Glaurungova smrť	154
18. Túrinova smrť	163

TABULKY	171
DODATOK	175
1. Vývoj Veľkých príbehov	177
2. Kompozícia textu	185
ZOZNAM MIEN	191
<i>Poznámka k mape</i>	207

PREDSLOV

Nesporne existuje veľa čitateľov *Pána Prsteňov*, ktorým sú legendy z Dávnehoku (dosiaľ vydané v rozličných podobách v *Silmarillione*, v *Nedokončených príbehoch* a v *Dejinách Stredozeme*) celkom neznáme, a ak, tak iba ako chýr, že spôsobom podania a štýlom sú zvláštne a neprístupné. Preto som bol už dlho toho názoru, že existujú pádne dôvody, aby som sprístupnil otcovu obsiahlu verziu legendy o Húrinových deťoch ako samostatné dielo v osobitnej knihe s minimom editorských zásahov, a predovšetkým ako celistvé rozprávanie bez medzier či prerušení, ak sa to bude dať bez skreslenia či domýšľania, napriek tomu, že niektoré časti ostali nedopracované.

Nazdával som sa, že ak bude možné podať týmto spôsobom osudy Túrina a Niënor, Húrinových a Morweniných detí, azda sa tým otvorí oblok, ktorým uvidíme výjavy a príbeh, zasadený do neznámej Stredozeme, ako živé a bezprostredné, no chápané, akoby pochádzali z dávnych vekov – zatopené územia na západ od Modrých vrchov, kadiaľ chodil za mladi Stromobrad, a život Túrina Turambara v Dor-lómine, Doriathe, Nargothronde a v Brethilskom lese.

Táto kniha je teda určená predovšetkým takým čitateľom, ktorí si azda spomenú, že koža Opuchy bola taká ohavne tvrdá, že „ju nemohla preraziť nijaká ľudská sila, ani keby meč ukul elf či trpaslík a viedla ho Berenova či Túrinova ruka“, alebo že Elrond vo Vododole označil pred Frodom Túrina za „jedného z mocných priateľov elfov za starých čias,“ ale viac o ňom nevedia.

Keď bol môj otec mladý, počas prvej svetovej vojny a ešte dlho predtým, ako v ňom skrsli príbehy, ktoré mali tvoriť *Hobita* a *Pána Prsteňov*, pustil sa do písania zbierky poviedok, ktoré nazval *Knihou stratených príbehov*. To bolo jeho prvé dielo fantastičnej literatúry, a závažné, a to preto, lebo síce ostalo nedopísané, ale obsahuje štrnásť dokončených príbehov. Práve v *Knihе stratených príbehov* nájdeme prvý raz rozprávanie o bohoch čiže Valaroch, o elfoch a ľuďoch ako Ilúvatarových (stvoriteľových) deťoch, o Melkorovi-Morgothovi, veľkom Nepriateľovi a o balrogoch a ohyzdoch. A takisto o územiach, kde sa príbehy odohrávajú – o Valinore, „zemi bohov“, za západným oceánom a o „Veľkých zemiach“ (neskôr nazývaných „Stredozem“, medzi moriami na východe a na západe).

Medzi *Stratenými príbehmi* sú tri dlhšie a úplnejšie a všetky tri sa týkajú Ľudí a elfov. Sú to *Príbeh Tinúviel* (nachádzame ho v skrátenej podobe v *Pánovi Prsteňov* ako príbeh Berena a Lúthien, ktorý Aragorn vyrozprával hobitom na Vetristej, a otec ho napísal roku 1917), *Turambar a Foaľokë* (Túrin Turambar a drak, ktorý zaiste existoval roku 1919, ak nie skôr) a *Pád Gondolinu*. V často citovanej pasáži z dlhého listu, opisujúceho jeho prácu, ktorý otec napísal roku 1951, tri roky pred vydaním *Spoločenstva Prsteňa*, povedal o svojom ranom zámere: „Kedysi (odvtedy mi spadol hrebienok) som mal v úmysle vytvoriť súbor viac-menej súvisiacich legiend, od veľkých a kozmogonických po úroveň romantických rozprávok – väčšie založené na menších v kontakte so zemou, menšie čerpajúce nádhru z tohto rozľahlého pozadia... Niektoré veľké príbehy vykreslím celkom a mnohé nechám v tejto schéme len načrtnuté.“

Z tejto spomienky vidieť, že k jeho koncepcii toho, čo neskôr dostalo názov *Silmarillion*, oddávna patrilo, že niektoré „príbehy“ vyrozpráva obširnejšie. A naozaj, v tom istom liste z roku 1951 výslovne spomína tie tri príbehy, o ktorých som vyššie povedal, že sú najdlhšie v *Knihе stratených príbehov*. Príbeh o Berenovi a Lúthien tu charakterizoval ako „hlavný v *Silmarillioné*“, a povedal o ňom: „Ten príbeh je (myslím, že krásna a pôsobivá) hrdinsko-rozprávková romanca, prijateľná sama osebe len s veľmi všeobecnými hmlistými znalosťami minulosti. No je to aj základné ohnivko cyklu, zbavené mimo neho plného významu.“ „Sú tam aj iné príbehy, rovnako obširne spracované,“ pokračoval, „a rovnako samostatné, no predsa len súvisiace so všeobecnou minulosťou“: sú to *Húrinove deti* a *Pád Gondolinu*.

Z otcových vlastných slov sa teda zdá nesporné, že ak chcel príbeh v dokončenej a definitívnej podobe v rozsahu, v akom si želal, videl v troch „Veľkých príbehoch“ z *Dávnoveku* (Beren a Lúthien, *Húrinove deti* a *Pád Gondolinu*) diela dostatočne ucelené na to, aby si nevyžadovali poznanie veľkej časti legiendy, známej ako *Silmarillion*. Na druhej strane, ako otec poznamenal na tom istom mieste, príbeh *Húrinových detí* je neoddeliteľný od dejín elfov a Ľudí v *Dávnoveku* a je v ňom nevyhnutne veľa odkazov na udalosti a okolnosti v onom rozsiahlejšom príbehu.

Bolo by celkom proti koncepcii tejto knihy zat'aziť jej čítanie množstvom poznámok, podávajúcich informácie o osobách a udalostiach, ak nie sú dôležité z hľadiska rozprávania. Tu a tam sa však malá pomoc môže zísť, a preto som v Úvode podal veľmi stručný náčrt Beleriandu a jeho obyvateľov koncom *Dávnoveku*, keď sa

PREDSLOV

narodili Túrin a Niënor. Zaradil som aj mapu Beleriandu a území na severe a rovnako zoznam mien, vyskytujúcich sa v texte, s ich stručnou charakterizáciou a zjednodušenými genealógiami.

Na konci knihy je Dodatok, skladajúci sa z dvoch častí – prvá sa zaoberá otcovými pokusmi dopracovať tri príbehy do definitívnej podoby a druhá sa venuje kompozícii textu tejto knihy, ktorá sa v mnohom líši od *Nedokončených príbehov*.

ÚVOD

Stredozem v Dávnoveku

Túrinova postava mala pre môjho otca hlboký význam a priamočiarosťou a bezprostrednosťou dialógov vykreslil podmanivý portrét jeho chlapčenských rokov, podstatných z hľadiska celku – jeho strohosť a neveselosť, zmysel pre spravodlivosť a súcit. Hlboký význam mal pre otca aj Húrin, bystrý, veselý a optimistický, a Túrinova matka Morwen, zdržanlivá, odvážna a hrdá. A rovnako aj život ich pospolitosti v studenom kraji Dorlómín pred Túrinovým narodením za čias, ktoré boli plné strachu, lebo Morgoth už prelomil obliehanie Angbandu.

No to všetko bolo v Dávnoveku, v Prvom veku sveta, v nepredstaviteľne vzdialenom čase. Hlbinu času, do ktorej tento príbeh siaha, nezabudnuteľne sprostredkúva istá pasáž v *Pánovi prsteňov*. Elrond na veľkej rade vo Vododole hovoril o Poslednom spojenectve elfov a Ľudí a o porážke Saurona koncom Druhého veku pred vyše tritisíc rokmi:

Nato Elrond zmĺkol a vzdychol. „Dobre sa pamätám na nádheru ich koruhiev,“ povedal. „Pripomenuli mi slávu Dávnoveku a vojská Beleriandu – toľko sa tam zhromaždilo veľkých princov a veliteľov. No jednako nie toľko, a nie takých krásnych, ako keď pukol Thangorodrim a elfovia sa nazdávali, že zlu je navždy koniec. Nebolo to tak.“

„Vy sa na to pamätáte?“ vyslovil nevdojak nahlas svoju myšlienku prekvapený Frodo. „Ja som myslel...“ zajachotal, keď sa k nemu Elrond obrátil, „... ja som myslel, že Gil-galad padol už dávno.“

„Tak je,“ prisvedčil Elrond vážne. „No moja pamäť siaha až do Dávnoveku. Mojm otcom bol Eärendil, ktorý sa narodil v Gondoline pred jeho zánikom. A moja matka bola Elwing, dcéra Diona, syna Lúthien z Doriathu. Zažil som tri veky západného sveta, videl som veľa porážok a veľa víťazstiev, ktoré nepriniesli ovocie.“

Túrin sa narodil v Dorlómíne asi šesťtisícpäťsto rokov predtým,

ako sa konala vo Vododole Elrondova rada, „v zime toho roku,“ ako je zaznamenané v *Letopisoch Beleriandu*, „so znameniami zármutku.“

No tragédia jeho života rozhodne nespočíva iba v jeho charaktere, lebo mu bolo súdené žiť v osídlach prekliatia obrovskou a tajomnou silou, v nenávistej kliatbe, ktorú uvrhol na Húrina, Morwen a ich deti Morgoth, lebo Húrin mu vzdoroval a postavil sa proti jeho vôli. A Morgoth, Čierny nepriateľ, ako sa neskôr nazýval, bol pôvodom – ako povedal Húrinovi, keď ho pred neho zajatého priviedli – „Melkor, prvý a najmocnejší z Valarov, ktorý bol prv, než bol svet“. Teraz sa natrvalo prevtelil do podoby gigantického a majestátneho, ale strašného kráľa na severozápade Stredozeme, a prebýval v obrovskej pevnosti Angband, Železnom pekle. Čierny dym, ktorý sa dvíhal z končiarov Thangorodrimu, pohoria, týčiaceho sa nad Angbandom, bolo vidieť zďaleka, ako poškvŕňuje severnú oblohu. V *Letopisoch Beleriandu* sa hovorí, že „brány Morgothu boli sedemstôpäťdesiat míľ od mosta v Menegrothe. Ďaleko, a predsa blízko.“ Tieto slová sa vzťahujú na most, vedúci do obydlí elfského kráľa Thingola, ktorý prijal Túrina za chovanca. Volali sa Menegroth, Tisíc jaskýň, a ležali ďaleko na juhovýchode od Dor-lóminu.

No Morgoth sa v prevtelení bál. Otec o ňom napísal: „Keď rástla jeho zloba a vysielal zo seba zlo, ktoré osnoval klamstvami a vkladal ho do ničomných tvorov, prechádzala do nich jeho moc a rozptyľovala sa, a on sám bol čoraz pripútanejší k zemi, zdráhal sa vyjsť zo svojich temných pevností.“ Keď veľkokráľ noldorských elfov Fingolfin prišiel sám k Angbandu, aby vyzval Morgotha na súboj, zvolal pred bránou: „Vyjdi, ty zbabelý kráľ, a bojuj vlastnou rukou! Vyjdi, ty obyvateľ brlohov, otrokár, klamár a sliedič, nepriateľ bohov a elfov! Vyjdi von, aby som uzrel tvoju zbabelú tvár.“ Nato (ako sa traduje) „Morgoth vyšiel, lebo nemohol odmietnuť takú výzvu pred svojimi veliteľmi“. Bojoval obrovským kladivom Grond, ktoré pri každom údere vyhlúbilo do zeme veľkú jamu a prirazil Fingolfinu k zemi. No keď Fingolfin umieral, zatiaľ do Morgothovej veľkej nohy „a vyvalila sa čierna krv a zaliala jamy od Grondu. Morgoth odvtedy kríval.“ A takisto, keď Beren a Lúthien v prestrojení za vlka a netopiera prenikli do najhlbšej siene Angbandu, kde sedel Morgoth, Lúthien mu počarila a on „zrazu padal ako zosúvajúci sa vrch, dopadol z trónu na zem, až to zadunelo ako hromobitie, a ležal vystretý na dlážke pekla. Z hlavy sa mu s buchotom skotúlala železná koruna.“

Kliatba takej bytosti, ktorá o sebe môže tvrdiť, že „na Arde

(Zemi) leží tiež môjho zámeru a všetko, čo je v nej, sa pomaly, ale isto skláňa pred mojou vôľou,“ je niečo iné ako kliatby či zaklínania bytostí s menšou mocou. Morgoth „nezvoláva“ zlo či pohromu na Húrina a jeho deti, „nedovoláva“ sa vyššej moci, aby bola jeho nositeľom. Lebo on, „pán osudov Ardy“, ako sa nazval pred Húrinom, chce zničiť svojho nepriateľa silou vlastnej gigantickej vôle. Takto on „osnuje“ budúcnosť tých, ktorých nenávidí, a preto vraví Húrinovi: „Na všetkých, ktorých máš rád, doľahne moja myšlienka ako *mračno Kliatby* a privedie ich do tmy a zúfalstva.“

Pre Húrina vymyslel muku „vidieť Morgothovými očami“. Otec vymedzil, čo to znamenalo: Ak niekoho prinútili pozrieť do Morgothovho oka, „uvidí“ (alebo do jeho mysle prejde z Morgothovej mysle) neodolateľne presvedčivý obraz udalostí, skreslených Morgothovou bezodnou zlobou. A ak by aj niekto mohol odmietnuť Morgothov rozkaz, Húrin to neurobil. Jednak preto, ako povedal otec, že z lásky k najbližším a v úzkostnom strachu túžil o nich vedieť všetko, čo mohol, bez ohľadu na zdroj tohto poznania, a jednak z pýchy, lebo sa nazdával, že Morgotha v polemike porazil a môže ho pohľadom „premôcť“, alebo si aspoň udržať svoje kritické uvažovanie a rozlišovať medzi skutočnosťou a zlobou.

Počas Túrinovho života od jeho odchodu z Dor-lóminu a života jeho sestry Niënor, ktorá otca nikdy nevidela, práve toto bol Húrinov osud – sedieť nehybne vysoko na Thangorodrome v čoraz väčšej zatrpknutosti, vyvolávanej jeho mučiteľom.

V príbehu o Túrinovi, ktorý sa nazval Turambar „Pán osudu“, treba Morgothovu kliatbu vidieť ako silu, vypustenú, aby konala zlo, hľadájúc si obeť. Tak sa aj padnutý Valar údajne obáva, že Túrin „nadobudne takú silu, že kliatba, ktorú naňho uvrhol, zmizne, a on unikne osudu, aký mu pripravoval“ (s. 99). Túrin potom v Nargothrondě tajil svoje pravé meno, a keď ho Gwindor prezradil, rozhneval sa: „Zle si mi urobil, priateľ môj, keď si prezradil moje pravé meno, a tak na mňa zoslal osud, pred ktorým som sa chcel ukryť.“ Práve Gwindor povedal Túrinovi o chýroch, šíriacich sa v Angbande, kde Gwindora držali vo väzení, že Morgoth uvalil na Húrina a všetkých jeho najbližších kliatbu. No teraz na Túrinov hnev zareagoval: „Ten osud spočíva v tebe, nie v tvojom mene.“

V príbehu je táto zložitá koncepcia taká dôležitá, že otec mu dokonca navrhol alternatívny názov: *Narn e'Rach Morgoth*, Príbeh Morgothovej kliatby. A jeho názor na to vidieť v týchto slovách: „Tak sa skončil príbeh Túrina nešťastného, najhorší z Morgothových činov medzi ľuďmi v pradávnom svete.“

Keď Stromobrad kráčal cez Fangornov les, nesúc Chicha a Píпина pod pazuchami, spieval im o miestach, ktoré spoznal za dávnych čias, a o stromoch, ktoré tam rástli:

*Po vrbových lúčniách Tasarinanu som chodil zjari.
 Och, ten pohľad a vôňa jari Nan-tasarione!
 A povedal som, že je to dobré.
 Putoval som v lete brestovými lesmi Ossiriandu.
 Och, to svetlo a hudba v lete pri Siedmich riekach
 Ossiru!
 A pomyslel som si, že to bolo najlepšie.
 Na jeseň som prišiel k bukovi Neldorethu.
 Och, to zláto a červené a vŕchly listia v jesennom
 Taur-na-Neldore!
 To bolo viac než moja túžba.
 K boroviciam na vysočine Dorthonionu som
 vystúpil v zime.
 Och, ten vietor a belosť a čierne konáre zimy
 na Orod-na-Thône!
 Mój hlas vyletel dohora a spieval.
 A teraz všetky tie kraje ležia pod vlnami,
 A ja chodím po Ambrónii, po Tauremorne,
 po Aldalómě,
 Po vlastnom kraji, po krajine Fangorna,
 Kde korene rastú dlhé
 A roky hustejšie ležia než listie
 V Tauremoralóně.*

Pamät' Stromobrada, „Enta, zrodeného zo zeme, starého ako vrchy,“ bola naozaj dlhá. Pamätal si pradávne lesy vo veľkej krajine Beleriand, ktoré padli za obeť nepokojom vo Veľkej bitke koncom Dávnehoveku. Vlialo sa ta Veľké more a zatopilo všetky územia na západ od Modrých vrchov, ktoré sa volali Ered Luin a Ered Lindon, takže mapa v *Silmarillione* sa končí na východe týmto horským pásmom, kým mapa v *Pánovi prsteňov* sa končí týmto pásmom na východe. A pobrežné územia za týmito vrchmi, pomenované na tej mape Forlindon a Harlindon (Severný Lindon a Južný Lindon), boli všetko, čo zostalo v Treťom veku z kraja, nazývaného Ossiriand, Sedemriečny kraj, ale aj Lindon, kde kedysi chodil v brestových lesoch Stromobrad.

Chodil aj medzi veľkými borovicami na vysočine Dorthonion („Kraj borovic“), ktorá neskôr dostala názov Taur-nu-Fuin, „Les zahalený nocou“, keď ju Morgoth premenil na „územie hrôzy a temných čarov, blúdenia a zúfalstva“ (s. 101). A chodil po Neldorethe, severnom lese Doriath, Thingolovej ríši.

Práve v Beleriande a na územiach severne od neho sa rozohrával Túrinov strašný osud a Dorthonion a Doriath, kadiaľ chodil Stromobrad, boli v jeho živote ťažiskové. Narodil sa do sveta vojen, hoci bol ešte dieťa, keď došlo k poslednej a najväčšej bitke v Beleriande. Veľmi stručný náčrt, ako k tomu došlo, odpovie na otázky, ktoré vznikajú, a na odkazy, ktoré sú v rozprávaní.

Na severe tvorili hranice Beleriandu Ered Wethrin, Pohorie tieňov, za ktorým ležalo Húrinovo územie Dor-lómin, časť Hithlumu. Na východe sa Beleriand ťahal k úpätiam Modrých vrchov. Ďalej na východe ležia územia, ktoré sa v dejinách Dávnehoku zjavujú zriedkavo, no ľudia, ktorí ich tvorili, prišli z východu priesmykmi Modrých vrchov.

Elfovia sa objavili na zemi predäľko na východe, pri jazere, ktoré sa volalo Cuiviénen, Voda prebudenia. Tam im Valari prikázali odísť zo Stredozeme, a keď sa preplavili cez Veľké more, prišli do „Požehnannej ríše“ Amanu na západe sveta, do kraja bohov. Tých, ktorí príkaz poslúchli, viedol na veľkom pochode z Cuiviénenu cez Stredozem Valar Oromë, Lovca, a tí sa volali Eldari, elfovia Veľkej cesty, Vznesení elfovia, na rozdiel od tých, ktorí príkaz odmietli a za svoje územie a osud si vyvolili Stredozem. To sú „nižší elfovia“, nazývaní Avariovia, Neochotní.

Ale nie všetci Eldari, ktorí prekročili Modré vrchy, odišli cez More. Tí, čo zostali v Beleriande, sa volajú Sindari, Sivoelfovia. Ich veľkokráľom bol Thingol (čo znamená „Sivoplášť“), ktorý vládol z Menegrothu, Tisícich jaskýň v Doriathe. A nie všetci Eldari, ktorí sa preplavili cez Veľké more, zostali v zemi Valarov, lebo jedna ich veľká vetva, Noldori („Múdri“), sa vrátili do Stredozeme a volali sa Vyhnanci. Hlavným podnecovateľom ich vzbury proti Valarom bol Fëanor, „Duch z ohňa“. Bol najstarší z Finwëho synov a viedol vojsko Noldorov z Cuiviénenu, ale teraz už bol mŕtvý. Túto prelomovú udalosť v dejinách elfov opísal otec stručne v Dodatku A k *Pá-novi prsteňov*:

Z Eldarov sa najväčším v umeniach a múdrosloví stal Fëanor, no zároveň najpyšnejší a najsvojhlavejší. On vytvoril Tri drahokamy, silmarily, a obdaril ich žiarou Dvoch stromov, Telperionu a Laurelinu, ktoré dávali svetlo krajine Valarov. Po drahokamoch však bažil Morgoth Ne-

priateľ, ktorý ich ukradol, a keď zničil stromy, odniesol ich do Stredozeme a strážil ich vo svojej veľkej pevnosti Thangorodrim (vrchy nad Angbandom). Fëanor proti vôli Valarov odišiel z Požehnanej ríše do exilu v Stredozemi na čele veľkej časti svojho ľudu, lebo vo svojej pýche si vytýčil za cieľ vydobýť drahokamy od Morgotha silou. Potom vypukla beznádejná vojna Eldarov a Edainov proti Thangorodrimu, v ktorej boli na hlavu porazení.

Fëanor padol v bitke krátko po návrate Noldorov do Stredozeme a jeho sedem synov držalo šire územia na východe Beleriandu medzi Dorthonionom (Taur-nu-Fuin) a Modrými vrchmi, no ich moc bola zničená v strašnej bitke Sílz nespočítateľných, ktorá je opísaná v Húrinových deťoch, a potom „Fëanorovi synovia blúdili ako lístie pred vetrom“ (s. 43).

Druhý Finwëho syn bol Fingolfin (Fëanorov nevlastný brat), pán všetkých Noldorov. Spolu so synom Fingonom vládol Hithlumu, ktorý ležal na severozápad od veľkého horstva Ered Wethrin, Pohoria tieňov. Fingolfin sídlil v Mithrime pri veľkom jazere toho mena, kým Fingon držal Dor-lómin na juhu Hithlumu. Ich hlavnou pevnosťou bol Barad Eithel (Veža studne) v Eithel Sirione (Sirionská studňa), kde na východnej strane Pohoria tieňov pramenila rieka Sirion. Tam slúžil dlhé roky Sador, starý zmrzačený sluha Húrina a Morwen, ako povedal Túrinovi (s. 30). Po Fingolfinovej smrti v súboji s Morgothom zaujal jeho miesto veľkokráľ a Noldorov Fingon. Túrin ho videl raz, keď on „so svojimi pánmi prechádzal cez Dor-lómin a prešli cez most ponad Nen Lalaiith, bielo a strieborno roztrbľetani.“ (s. 29)

Druhým Fingolfinovým synom bol Turgon. Po návrate Noldorov sídlil sprvu v dome, ktorý sa volal Vinyamar a stál pri mori v oblasti Nevrastu západne od Dor-lóminu. Tajne však budoval skryté mesto Gondolin na kopci uprostred pláne Tumladen, celkom obklopené Okružnými horami východne od rieky Sirion. Keď bol Gondolin po mnohoročnej ťažkej práci vystavaný, Turgon sa ta z Vinyamaru presťahoval a tam sídlil so svojím ľuďom, Noldormi a Sindarmi. Táto elfská pevnosť veľkej krásy ostala po stáročia hlboko utajená, jediný vstup do nej sa nedal objaviť a bol prísne strážený, takže nijaký cudzí do nej nikdy neprenikol. Ani Morgoth sa nemohol dozvedieť, kde leží. Turgon vytiahol so svojou veľkou armádou z Gondolinu až po vyše tristopäťdesiatich rokoch odvtedy,

čo odišiel z Vinyamaru, keď došlo k bitke Slz nespočítateľných.

Tretím Finwëho synom bol Finarfin, brat Fingolfin a nevlastný brat Fëanora. Nevrátil sa do Stredozeme, no jeho synovia a dcéra prišli s Fingolfinovým vojskom a s jeho synmi. Najstarším Finarfinovým synom bol Finrod, ktorého nadchla vznešenosť a krása Menegrothu v Doriathe, a tak založil podzemné pevnostné mesto Nargothrond, za čo dostal v jazyku trpaslíkov meno Felagund, čo preložené znamená „Pán jaskýň“ alebo „Rubač jaskýň“. Brána Nargothrondu viedla do rokliny rieky Narog v západnom Beleriande, kde táto rieka tiekla medzi vysokými vrchmi Taur-en-Farothu čiže Vysokého Farothu. Finrodova ríša sa však rozkladala široko-daleko, na východe k rieke Sirion a na západe k rieke Nenning, ktorá sa vlievala do mora v prístave Eglarest. No Finroda zabili v podzemných celách Saurona, hlavného Morgothovho služobníka, a korunu prevzal druhý Finarfinov syn Orodreth. To sa stalo o rok nato, ako sa v Dor-lómíne narodil Túrin.

Ďalší Finarfinovi synovia, Angrod a Aegnor, vazali ich brata Finroda, sídlili v Dorthonione, odkiaľ bolo vidieť na severe obrovskú pláň Ard-galen. Finrodova sestra Galadriel dlho žila v Doriathe s kráľovnou Melian. Melian bola Maiarka, duch s veľkou mocou, ktorá na seba vzala ľudskú podobu a žila v lesoch Beleriandu s kráľom Thingolom. Bola matkou Lúthien a pramatkou Elronda. Nedlho pred návratom Noldorov z Amanu, keď veľké armády z Angbandu prišli na juh do Beleriandu, Melian (slovami *Silmarillionu*) „svojou mocou ohradila celé panstvo (lesy Neldorethu a Regionu) neviditeľnou hradbou tieňa a omámenia – Melianiným závojom –, ktorým odvtedy proti jej vôli alebo proti vôli kráľa Thingola nikto nemohol prejsť, ak nemal väčšiu moc ako Melian Maiarka“. Tento kraj potom dostal názov Doriath, „Ohraničená zem“.

V šesťdesiatom roku po návrate Noldorov – čím sa skončili dlhé roky mieru – pritiahol z Angbandu veľké vojsko ohyzdov, ale Noldori ich na hlavu porazili a rozprášili. Bola to *Dagor Aglareb*, Slávna bitka. Elfovia si z nej však odniesli ponaučenie a pustili sa do obliehania Angbandu, čo trvalo takmer štyristo rokov.

Vravelo sa, že Ľudia (ktorých elfovia volali *Atani*, „Druhý Ľud“, a *Hildori*, „Pokračovatelia“) sa zjavili ďaleko na východe Stredozeme koncom Dávnoveku. No o najranejšej histórii Ľudí, ktorí prišli do Beleriandu v čase Dlhého mieru, keď bol Angband obľahnutý a jeho brány zatvorené, sa nikde nehovorí. Vodca prvých Ľudí, ktorí prekročili Modré vrchy, sa volal Bëor Starý. Finrodovi Felagundovi, krá-

Povi Nargothrundu, ktorý ich prvý stretol, Bëor povedal: „Za nami leží tma. Obrátili sme sa jej chrbtom a netúžime sa tam vrátiť ani v myšlienkach. Na západ sa obrátili naše srdcia a veríme, že tam nájdeme svetlo.“ Sador, starý Húrinov sluha, rovnako prehovoril k Túrinovi, keď bol chlapec (s. 31) No potom sa tradovalo, že keď sa Morgoth dozvedel o príchode Ľudí, opustil nadobro Angband a odišiel na východ a že prví Ľudia, ktorí vstúpili do Beleriandu, „tento krok ľutovali a búrili sa proti Temnej moci, a jej uctievači a služobníci ich kruto prenasledovali a utláčali“.

Títo Ľudia patrili do troch rodov známych ako Bëorov rod, Hadorov rod a Halethin rod. Húrinov otec Galdor Vysoký pochádzal z Hadorovho rodu, bol to Hadorov syn. Jeho matka však pochádzala z Halethinho rodu, kým jeho žena Morwen bola z Bëorovho rodu a Berenova príbuzná.

Ľud z týchto troch rodov boli *Edaini* (sindarská podoba *Atanion*), a volali sa Priatelja elfov. Hador sídlil v Hithlume a od kráľa Fingolfinu dostal panstvo Dor-lómin. Bëorov Ľud sa usadil v Dorthonione a Halethin Ľud sídlil v tom čase v Brethilskom lese. Po skončení obliehania Angbandu prešli cez vrchy Ľudia mnohých druhov. Všeobecne ich označovali ako Východniari a niektorí z nich zohrali dôležitú úlohu v Túrinovom príbehu.

Obliehanie Angbandu sa skončilo náhle a strašne (hoci sa dlho pripravovalo) v noci uprostred zimy tristošesťdesiatpäť rokov po tom, čo sa začalo. Morgoth vypustil ohnivú riekku, tečúcu z Thangorodrimu, a veľká trávnatá pláň Ard-galen, ležiaca na sever od vysočiny Dorthonionu, sa premenila na vypálenú, suchú pustatinu, ktorá bola odvtedy známa pod zmeneným menom *Anfauglith*, Zadušavý prach.

Tento katastrofálny útok dostal názov *Dagor Bragollach*, bitka Neočakávaného plameňa. Z Angbandu vyšiel prvý raz v plnej sile Glaurung, Otec drakov. Na juh sa hrnuli obrovské vojská ohyzdov. Elfskí páni Dorthonionu padli a padla aj veľká časť bojovníkov z Bëorovho ľudu. Kráľa Fingolfinu a jeho syna Fingona zatlačili s bojovníkmi Hithlumu do pevnosti Eithel Sirion na východe Pohoria tieňov a pri jej obrane padol Hador Zlatohlavý. Pánom Dor-lóminu sa potom stal Húrinov otec Galdor, lebo prúdy ohňa zastavila bariéra Pohoria tieňov a Hithlum a Dor-lómin ostali nedobyté.

V roku, ktorý prišiel po Bragollachu, sa Fingolfin v zúfalom hneve vybral k Angbandu a vyzval Morgotha. O dva roky odišli Húrin a Huor do Gondolinu. Po ďalších štyroch rokoch pri novom útoku

ÚVOD

na Hithlum padol Húrinov otec Galdor v pevnosti Ethel Sirion. Bol tam Sador, ako povedal Túrinovi (s. 30), a videl Húrina (vtedy mladého dvadsaťjedenročného muža), ako sa „ujal svojho panstva a velenia“.

Všetky tieto udalosti boli v čerstvej pamäti v Dor-lómine, keď sa narodil Túrin deväť rokov po bitke Neočakávaného plameňa.